

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Kedden, December 13-dik napján, 1814-dik esztendőben.

Spanyol Ország.

A' 16-dik Novembéri *Madritti* tudósítások szerint a' *Castiliai Tanácsra*, melly ebben az országban legelső törvényszék, azt bizta a' most uralkodó király, hogy mutasson utat és módot az Országban elszéledett *Corteseknek*, az az *Karoknak* és *Rendeknek* összevgyjtésekre. A' Pnblikumnak nyughatatlan kívánsága, az a' szoros rendelés, mellyt az uralkodó király ezekre a' hazafiakra nézve mindjárt országulásának kezdetében kiadott vala, a' Spanyol Országgi finantziának rosz kárban való létele, azok a' nyughatatlankodtató hírek, mellyek az Amériikai coloniákból az anyaországba küldettek, 's több illy kedvetlen környülállások láttatnak a' királyt ezen lépéstételre birni. E' mellett mihelyt az uralkodó székbe ült ez a' fejedelem, mindjárt megigérte a' *Corteseknek*, de bizonyos feltételek mellett, hogy őket hazájokba viszza hívja, ha tudniillik az országban a' tsendesség visszaállitódik.

Az említett *Castiliai Tanács* abban is szorgalmatosan foglalatoskodik, hogy a' polgári jussoknak külömbkülömbféle grádsait meghatározhassa, a' mellyeknek megayerésére azokat lehessen botsátani, a' kik azon ország szerentsétlen környülállásai közt magokat arraméltóknak tettek. A' Spanyol levelek tartják, hogy ezek az

hazafiak négy rendre fognak osztatni; az első rendbélieknek sohasem semmi jussok, sem reménységek nem lehet sem a' hazájokba való visszamenetelre, sem ősi örökségeiknek visszanyerésére. Egyéb-aránt a' *Castiliai Tanácsnak* igazságszerettségéhez, vigyázóságához, és mérsékletességéhez határ nélkül való bizodalommal viselhetnek, a' melly Tanács a' maga végzéseiben szemes és vigyázó lassúsággal fogja a' maga dolgait folytatni, nem úgy mint sok Ministerek mivelnek, a' kik bizván az Uralkodó Fejedelmeknek hozzájuk való kegyelmességében, gyakorta olly intézeteket adnak ki, mellyek mind a' Publikumnak, mind magoknak a' Ministereknek károokra, és veszedelmekre szolgálnak. Példa erre a' már említett törvényes dolgokra ügyelő minister *Macanaz*, kinek irásait maga a' Király peitsétele le, ő magát pedig fogságra küldötte; processusa mai napiglan sem végződött el.

Mivel igen kedvetlen hírek küldettek a' Spanyol Amérikából Madritba: szükségnek ítélte a' kormányzék a' hajós sereget legnagyobb sietséggel kikészittetni, 's oda számos fegyveres népet küldeni, mellynek eszközésére ujobban tíz ezer Piastert ajánlottak a' *Kadixi* kereskedők; a' több kereskedő városokban és környékekben pedig kényszerítő eszközök által sok pénzt gyűjtetett össze. Hogy ez úgy

legyen, példa *Barcelona* városa, a' honnan Nov. 12-dik napján azt írják, hogy azon tartományra tizenöt milliom Reales (egy milliom két száz huszon hét ezer ezüst forint) rendkívül való adó vetetett, a' melly adót mindjárt le kellett fizetni, a' nélkül hogy azon summát a' rendes adó fizetésbe lehetett volna számlálni. Azoknak a' lakosoknak házaikba, a' kik a' reájok esett summát le nem fizethették mindjárt, harmintz söt ötven fegyveres ember is küldetett executióra, a' kiket a' lefizetésig étellel, itallal táplálni, és zsoldot is kellett nekik fizetni.

Saragossában Arragoniának fővárosában egy olly polgári fegyveres strázsák vannak mint hajdan a' Romai Státusokban a' *Transteverinusok* voltak, és mint most a' *Lazdionik* Nápoly Országban, a' kik az Orzágnak sepreiből állanak, és a' kik hajlékaikat hátokon 's kenyereket keheleken szokták hordani. Ezekből a' muslék emberektől, a' kiknek kötelességekben állana a' jó rendet és közbátorságot fenntartani, eleitől fogva igen sok bosszúságot szenvedtek a' törvényes lakosok. Minelőtte az oda rendeltetett új Kormányozó *Don Palafox* azon városba költözött volna, ezeket a' semmire kellő strázsákat minden fegyvereikből kivetkeztetvén őket olly állapotba helyhezette, mellyben senkinek sem árthatnak, mellyre nézve rendkívül való örömmel fogadták őket az odavaló lakosok, és azok, a' kik azon rosz emberekből állott strázsáktól való félelmek miatt honnyaikat oda hagyván, bátorságosabb helyre költöztek, most már örömmel térnek vissza hazájokba — Legközelebb olly rendelést adott ki a' Király, hogy azok a' Sarragossai lakosok, a' kik Frantzia gondolkozásuaknak találtatnak, Madrittba vitetessenek; de mivel azon ítélőszéknek Elölülője a' királyi parantsolatnak nem engedelmeskedett, a' Publikum nagy nyughatatlansággal várja, minémü indúlattal vétetődik az ő engedetlenségé Madrittban

— A' már tudva lévő, hivataljától megfosztatott, *Macanaz* Minister helyett, a' Madritti journalok szerint, *Don Cevallos San Carlóst* nevezteki a' király törvényes dolgokra ügyelő Ministernek.

Nagy Britannia.

A' már egynéhány esztendőből fogva betegeskedő 77 eszt. Királyról *III-ik Györgyről* azt írja a' *Star* nevezetű Londoni journal, hogy Ő Felsege testére nézve igen egészséges, sokat sétál fel's alá, és hogy a' háló szobájában lévő Klavir mellett, napjában több órákat elszokott tölteni — A' Regens Hertzeg, és testvér öttse az Yorki Hertzeg a' Spanyol Orzági *Karoly Vitézi Rendnek* nagy keresztjét, mellyet azon király nekik küldött, jó szívvvel vették; már annakelőtte az *Aranygyapjas Vitézi Rendnek* tizerét is megküldötte az elsőbűek *Ferdinánd* Király, de mivel azt már akkor a' Fels. Austriai Császártól megoyerte, azt köszönettel visszaküldötte.

Jegyezzük meg, hogy ezt az Európai legnevezetesebb Vitézi Rendet *Filip Burgundiá*, és *Brabantiai Hertzeg*, a' ki a' Belgiumi 17. tartományokat öszve kaptsolta, 's ugyan azért leghatalmasabb Országló Fejedelmii volt a' maga idejében, 1430-dik esztendőben, midőn harmadszor, *I. Jinos* Portugalliai Király leányát *Isabellát* fejhez vette volna, állította fel, és azon időtől fogva *II-dik Károly* Spanyol Orzági Király haláláig, annak Főmesterei a' Spanyol Királyok voltak. Hanem akkor t. i. *II-ik Károly* halála után 1700 eszt., a' Spanyol Monarkia birására nézve *XIV-dik Lajos* Frantzia Király, és *I. Leopold*, Romai Császár közt háború támadván, az Aranygyapjas Vitézi Rend' Főmesterségére nézve is kérés támadott és 1711-dikben az Austriai és Bourboniai házak egymással megbékélvén, abban egyeztenek meg, hogy valamint az Austriai, ugy a' Spanyol Orzági Fejedelmek is mind ketten Nagymesterek legyenek, és mind a' kettőjöknek jussok legyen azon Vitézi Rend tizerének kiosztására.

Az Angliai Felső és Alsó Parlamentumnak a múlt November 15-dik napján tartott ülései hozzászások és eleveinek voltak; mint hogy a' Ministerekkel ellenkező rész tüzesen ki költi ellenek. A' F. Parlamentomban *Lord Darnley* számos projectumokat hordott elő, a' mellyek arra tzeloztak, hogy a' tengeri dolgoknak eddig volt igazgatásmódja megvizsgáltassék; de a' mellyek közül egynéhányat végtére vissza vett, mihelyt a' tengeri dolgokra ügyelő Státus Secretárius *Lord Merville* lehetetlennek mondotta volna azt, hogy a' *Lord Darnley* által kívánt utasítások mind megadatassanak. — Az A' Parlamentom gyűlésében *Baring Ur*, a' kit a' Ministerekkel ellenkező rész tódított vala, ismét előhozta a' Belgiumban lévő hadi seregeket, 's ezekre nézve külömbkülömbféle kérdéseket terjesztett eleikbe, de a' mellyekre semmi felelet nem adatott. A' 17-dik Novemberi parlamentális gyűlésben azt ígérte vala a' financiális Minister, hogy ezekre a' közelebb való ülésben válaszolni fog. Annakutánna a' Spanyol Országnak adatott pénzbeli segedelemről emlékezett s' e' pontban tudni kívánta, mikor, miért, és mi módon ment azon fizetés végben? és nagyon bosszonzkodott a' Ministerekre, hogy ők annálfogva VII-dik Ferdinand Spanyol királyt arra segítették, hogy ő a' maga jobbágyainak jussait és szabadságokat lenyomhassa (Némelly ujságírók Ferdinandot írásaikban Ferdinandusnak nevezik, holott ez az utolsó syllaba *us* deák terminatio és a' Magyar nyelvhez illetlen) *Wellesley Pole Ur*, és a' Finantzia Minister azt állatták, hogy Spanyol Országnak semmi egyébbe pénzt nem adtak, hanem csak azon segedelem pénzt fizették ki, a' mellyet e' folyó 1814-dik esztendő Julius hónapjának 30-dik napján a' Madritti követeknek ígérték vala, mindazáltal ezen feleleten sem nyugodtak meg a' Ministerekkel ellenkező részen lévők, hanem azt ki-

vánták, hogy az ezen tárgyról szóló levelek terjesztessenek eleikbe.

Azt kívánta vala VII-dik Ferdinand az Angliai Parlamentumtól, hogy azon Spanyol Országi embert, a' ki Gibráltárban keresett vala magának menedékhelyet, és a' ki a' Felső ellenvaló bünbe esett, adattassaki; de e' részben a' Spanyol Király kívánsága bé nem teljesítettett. Tagadni nem lehet, hogy *Generál Schmidt* a' Gibráltári Kormányozónak az iránt levelet írt, hogy azokat a' négy Spanyolokat, a' kik a' Kormányzék ellen motkos irásokat adtak ki, adja ki; a' végbe ment vizsgálás után kisült, hogy azok kozzúl kettő, a' kik hamis nevet adtak magoknak, s az alatt mentek Gibráltárba, már megfogattattak, és a' nevezett Spanyol Generálisnak ki is adattattak. E' pontban ugyan bílt zott a' Generális, mindazonáltal mindenkor szokásban volt az illy bünösöket egymásnak kiadni.

Ez a' jelentés ujjabb fegyvert szolgáltatott a' Ministerekkel ellenkező résznek a' kezébe, *Whitbread Ur* büntetésre méltónak ítélte *Schmidt* Generálnak azon tselekedetét, nagyon otsárlotta a' Ministereket, hogy ők, noha ez a' tárgy többször elő fordúlt is már a' Parlamentum gyűlésiben: még is mindazáltal mindenkor tagadták azt, hogy ők arról valamint tudjanak; végtére avval zárta bé a' maga beszédjét, hogy azok a' levelek, a' mellyek e' dologról a' két kormányzékától küldettek, terjesztessenek a' Parlamentum eleibe.

El nem hallgathatyuk azokat a' jegyzéseket, mellyeket egy tudós utazó N. Britannianak Indiákban való állapotjáról közölt a' tudós világgal: A' Brittusoknak országa a' két Indiában számos esztendőktől fogva erős lábon áll, és valamint hajdan a' Romai Birodalom Olaszországban egy kis magból, részszerint foglalások, részszerint pedig adó alá vettéit tartományok által igen nagyra nevedett, ugy szintén N. Britannia is. Mivel az Indiaf

hadí seregek nem Anglusokból, hanem született Indusokból állanak, a' kik a' mammon által megvakítottán, örömes engedelmeskednek a' Brittusoknak, az ő leg-hatalmasabb belső ellenségek a' Mizórai ország Tippó-Sais halála után eltöröltetett (ezt a' hatalmas ellenséget Angliának mostani) héraosa *Lord Wellington* győzte és ölte meg nagy ott egyetlenegy Mahomet vallásán lévő fejedelem sem találta, a' ki veszedelmére lehetne a' Brittusoknak; az utolsó Párisi békeség által is bátorságba helyezettődtek Indiai örökségeikben, arra kötelezven magokat a' Frantziák, hogy ők ottan semmi hadi erőt nem fognak tartani. Valahányszor e' két nemzet közt háború támadt, mind annyiszor tovább tovább terjesztették Országoknak határát. Legközelebbvaló ellenségek a' *Mahratták* éjszak és napkelet közt, de ezeknek hatalmuk is naponként kisebbedik. Most azok a' *Sziksok* morognak ellenek, a' kik a' Nagy Mogul országának éjszaki részében letelepedtek. De a' kik az ő örökös ellenségeiktől az úgy nevezett *Afgánusoktól* gyakorta megtámadtatván, a' Brittusoknak nem árthatnak s a' t.

Spanyol Országi Amerika.

A' 17-dik Októberi új Orleánsi tudósítások szerint, mihelyt Mexicóba új Spanyol Országnak fő városába az a' hír jutott, hogy *VII dik Ferdinánd Király*, a' Spanyol Országi *Corteseknek* constitúzióját megvetette, és magokat a' *Corteseket* részszertől tömlőtökre hanyatta, részszertől hazájokból kiűzte, mindjárt elpártoltak az anyaországtól, és az eddig Király részén évők is magokat a' *Patriotákkal* öszvekaptsolták.

Az a' *Nereus* nevezetű Anglus fregat, melly a' *la Pláta* nevű folyóvizből a' Hartsmuthi kikötőhelybe bévezett, oda következő híreket vitt e' világnak azon részéből, hogy mihelyt a' *Wigodet* Kormányozó kapitulációja végbe ment, mindjárt az oda való lakosok és a' Kormányo-

zó köztvillongás támadt, mellynek legfőbb oka a' volt, hogy a' Kormányozó azon kapitulációnak nevezetesebb tükelyeit bé nem teljesítette.

Ugyan azon időpontban az is világosságra jött, hogy egy hadi Tiszt, a' ki a' Generális Kapitány alatt szolgált, magát a' *Buenos Ayresi* seregektől néhány követőivel együtt elszakasztotta, és *Wigodet* Kormányozót hozzá küldött levelében arra nógatta, hogy a' nevezett erősséget által ne adja, azt igérvén nekik, hogy ő, ha az ellenségtől megtámadtatna, neki 1500 emberrel segítségére menne. Ezen kinyilatkoztatás után a' *Buenos-Ayresi* hadi seregnek fővezere *Generális Alvear* a' *Monte-Videoi* erősséget tükön megtámadta, s reárohanással el is foglalta, mellyben mind a' nevezett Kormányozó, mind az ott őrzetben fekvő seregek rabságba estek, s *Buenos-Ayresbe* küldettek. Ennek a' történetnek híre *Chilibé* meuvén, ott is revolúzió támadt.

Ejszaki Amerikai Szövetséges Státusok.

A' leg újabb Amerikai újságlevelekből azt olvassuk, hogy azoknak a' Foederalistáknak, a' kik még most is nagy baráti és Angliai Kormányzéseknek, és mindenkor ellenzették az Angliával való hadakozást, azon idő pontjában, mellyben a' Britanniai hadi seregek Washington, és a' Szövetséges Amerikának egyéb városait megtámadták, és részszertől el is foglalták, nagyon kinyílt a' szemek. Ezek a' Foederalisták leginkább *Bostonban*, a' *Massachouseti*, *Connecticuti*, *Rhode-Islandi*, és *New-Hampshirei* tartományokban telepedtek le, a' mellyek hajdan Új Angliának nevezettek, és mivel a' legregibb Angliai Colóniák, és mivel leginkább kereskednek Angliával, leginkább is érzik a' jelenvaló háborúnak súlyát. Az Amerikánusokon eleinte történt szerentséltenség után úgy gondolkoztak vala a' Foederalisták, és különösen a' *Massachouseti* tartomány lakosi, hogy a' republicánusi

Kormányozás formájának vége fog lenni. Azon tartományok Kormányozója a' feltebb nevezett tartományoknak Karjait és Rendjeit a' *Bostoni* gyűlésre meghíván, azokat arra igyekezett bírni, hogy *Washingtonba* deputátusokat küldjenek, hogy *Madison* Előülöknek adják tudtára, hogy Uj-Angliának lakosi a' Brittusokkal való hadakozást egyáltalában ártalmasnak lenni itélvén, mindnyájan azt kívánják, hogy a' háborúnak folytatásától szűnjenek meg; hogy a' nevezett Előülök mostani hivataljától fosztasson meg, ugymint, a' ki legnagyobb ellensége a' Brittusoknak, és hogy ő fogna az, lenni, a' ki hazáját végső veszedelembe ejti. Ennek a' plánumnak következése a' lön, hogy későbbben tizenkét deputátusok küldettek *Hartfortba* a' *Connecticuti* tartomány fő városába, hogy a' több Uj-Angliai négy tartományokat is hívják meg az Északi Amerikai Republikától való elhajlásra; de annak a' híre fülökbe menvén, hogy *Madison* Előülök N. Britanniával bekeséses alkudozásba bortsákozott, a' Foederálisták egyszeribe meg-némultak, és már most semmi emlékezet nints a' *Hartforti* Congressusról.

Azon idő pontjában, mellyben az Amerikai hadi seregek *Florida* tartományának napnyugotti részében az ellenséget visszaverték, más részről igen sokat nyertek az által, hogy a' *Mississippi* tartománybéli Indusokkal békeséget kötöttek, a' kik nékik huszon három milliom földet adtak, 's magokat arra ajánlották, hogy az Anglusokkal szövetséget kötött Indusokat *Pensacola* városából kifogják üzni — Az Amerikában lakó külömbkülömbféle Indus eredetűek közt a' *Creessi* Indusok leghatalmasabbaknak, 's legpallérozottabb nemzetnek tartatnak; ezek Varosokban és Falukon laknak, köz Kormányzékek van, egy fő által igazgattatnak, földmívelést és earomtartást gyakorlanak, tehetősek és jó gazdálkodók, egyébaránt pedig bátor vitézek és hív barátok,

Frantzia Ország.

Egynéhány külföldi újságlevelék azt jegyzik meg, hogy azok között a' Frantzia hadi tiszték között, a' kik a' mostani Kormány alatt fél zsoldra tétettek, hazájokból kiköltözvén, az Északi Amerikai Státusokba mennek, 's ott hadi szolgálatot vesznek — Azok a' Frantzia kereskedő hajók, mellyek Frantzia termésekkel és portékákkal megterhelten a' *Bourdeauxi* kikötő helyből a' *Sz. Domonkosi* Szigetbe mentek holott barátságosan vétetvén, minden portékáikat eladták, 's azután hajóikat Coloniális portékákkal megterhelvén, nagy nyereséggel tértek vissza hazájokba.

A' Deputátusoknak (a' Fr. A. Parlamentumnak) 29-dik Novemberi ülésében a' királyi udvarnak *Ministere Gr. Blacas d' Aulps* következő foglalatu törvényprojektumot adott bé azon adósságra nézve, mellyet a' most uralkodó Király és a' Királyi Hertzegek idegen országon lévén tettenek: *Lajos Isten kegyelméből Frantzia és Navarra Országoknak Királya* 's a' t. A' mi Országunknak *Pairsei* (a' F. Parlamentum) és a' Deputátusok háza (az A' Parlamentum) erántunk való szereteteknek, és szives hajlandóságoknak kinyilatkoztatására tudtukra adták, hogy azon adósságot, mellyet mi és a' Királyi Hertzegek külföldön tsináltunk, mint Státus adósságát ki fogják fizetni. Arra való nézve azt végzettük és végezzük, hogy a' mi Királyi Udvarunknak *Ministere* a' Deputátusok házának következő törvényprojektumot adjon által 1). Hogy azokat a' summákat, a' mellyeket a' Király megesmér, és külömbkülömbféle magános személyektől felvett, harmitz milliomig Státus adósságának lenni esméri. 2). az a' Commissió, mellyet a' Király kinevezett; a' Creditoroknak praetensiójokat vizsgálja meg, mellyek a' Király helybehagyásával a' Státus adósságának nagy könyvébe irattassanak bé. 3). ez a' commissió határozameg, melly naptól 1816-dik esztendő-

ben foljon az interese, melyet a' Korona Kintstárára ügyelő Minister a' civilis listának fundusából fizessen meg (Civilis listának nevezetik az a' summa pénz, mely a' Királyi udvaroknak tartásokra rendeltetik). 4). az a' finantziális törvény, mely által a' Státusnak jövedelmei és költségei 1816-dik esztendőben reguláztatni fognak, azon esztendő Jaluárius 1-ső napjától fogva, az interesnek fizetésére is ügyeljen. Költ a' Tuilleriesi palotában, Nov. 28-dik napján, 1814-dik esztendőben, Országlásunknak 20-dik esztendejében — A' Király parantsolatyára.

A' Fels. Austriai Császárnak, és Magyar's Cseh Országok Királyának a' Frantzia Udvarhoz küldött meghatalmazott Követje B. Vincent Generális a' mult Nov. 29 dik napján ment a' Frantzia Királyhoz legelsőben audientziára; a' Sz. Mise végződése után minden Párisban lévő külföldi Követek a' Király udvarlására menvén B. Vincent Generális által ő Felségének bémutatattak, ugymint Gróf Bomballes Austriai Cs. Commissarius; Gr. Scarpacci Cs. Kir. General Major; Gróf Bellegarde Cs. Kir. Kapitány és Kamarás Ur; Rechtenburgi Lefevre Cs. Kir. Tánácsos és Követségbeli Titoknok; Kaisersfeld Ur, követségbeli Commis. E' megléven a' fennnevezett Cs. Kir. Követ az Éjszaki Amerikai Státusoknak Követjeket Craffort és azon követségbeli Titoknokot Jackson Urakat is bémutatta Frantzia Király ő Felségének.

A' Journal de Páris nevezetű Párisi újságlevelekkök Dec. 1-sőnapján költ darabjában olvassuk: A' közelebb mult szerdán (Nov. 28 dik napján) estvéli 9 óra felé két lovas vadászok sebesvágatva a' Sz. Márton

és Verrerie útszákon a' Sz. Antal utszája felé nyargalván nagy ijedséget és bánulást okoztak a' lakosokba, és mindjárt az a' hír repdesett, hogy azon vadászok miudent, a' kít elűtől találtak, lenyakaztak. Azon szempillantatba a' nemzeti Gárdisták között egynébányan a' Blanche-Milbray útszában egy embert találtak, a' kinek feje megróit sebesítve, még pedig a' mint látszott, kardvágás által. A' Publikum azt hitte, hogy ezen ember az említett lovas vadászkótl sebesített meg, de a' ki azt vallotta, hogy ő azon sebet egy kortsmán egy katonától kapta, de a' kít nem esmér. A' szorosabb megvisgálás után világosságra jött, hogy ő részeg fővel azon katonával öszveveszt, 's akkor kapta a' sebet.

Azon hólnapnak, t. i. Nov. 27-dik napján egy oíly személy jelentetett bé a' Politzia-Commissariusnál, a' ki hasonlóképen azt vallotta, hogy ő Páris városának egyik utszájában, de mellyikben, arranem emlékezik, egy hosszú szakállos és a' testörző sereg formájába öltözött nagy embertől támadtatott meg, kinek körmei között kiszabadulván 's elfutván, az útszegen egy más embertől megtámadtatott, 's attól a' keze meglövettetett. Mivel ez a' vád gyanusnak lenni találtatott: a' vádoló a' Politzia eleibe vitetett, a' mellynél keményen megvisgálatván, meg vallotta, hogy minden a' mit mondott, hazugság legyen. Mellyből a' Journal de Paris azt a' következtést huzzaki, hogy a' Politziának igen szemesnek, és okosnak kell lenni, ne hogy az illy történetekben megsalattasson, és a' rosz emberek által, a' tseudeesség és bátorság megháboritasson.

Dec. 10-dik napján adtak 100 Forint Huszas penzért 258 1/2 forintot Váltó-tzedulában. Egy Cs. aranyért 11 forintot 58 krt.